

POSTANOWIENIE

14 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Marta Romańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 marca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej M.L.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach

z 16 czerwca 2021 r., I Ca 202/21,

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa Naczelnika Urzędu Skarbowego w E.

z udziałem M.L.

o wpis do księgi wieczystej,

1) oddała skargę kasacyjną,

**2) zasądza od M.L. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii
Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej koszty postępowania
kasacyjnego w kwocie 240 (dwieście czterdzieści) zł z odsetkami
w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu
świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia do dnia
doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

Monika Koba

Agnieszka Piotrowska

Marta Romańska

(A.D.)

UZASADNIENIE

Wpisem z 10 lutego 2021 r., Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Ełku, uwzględniając wniosek Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego w E., ujawnił w dziale IV księgi wieczystej [...], prowadzonej dla bliżej opisanej nieruchomości, stanowiącej własność uczestniczki M.L., hipotekę przymusową do sumy 617 040,90 zł w celu zabezpieczenia zaległości podatkowej za rok 2015 r., należnej fiskusowi od męża uczestniczki A.L. Podstawą wpisu był kolejny administracyjny tytuł wykonawczy nr [...] wydany 7 sierpnia 2020 r. przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w E., w którym wymieniono A.L. jako zobowiązanego i uczestniczkę jako małżonka zobowiązanego.

Po rozpoznaniu skargi uczestniczki na orzeczenie referendarza, Sąd Rejonowy w Ełku postanowieniem z 26 marca 2021 r. utrzymał wpis w mocy.

Zaskarżonym postanowieniem z 16 czerwca 2021 r., Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił apelację uczestniczki od tego orzeczenia. W uzasadnieniu podniósł, że uczestniczka pozostawała z A.L. w ustroju ustawowej wspólności majątkowej do 6 maja 2016 r., to jest do zawarcia przez małżonków majątkowej umowy małżeńskiej w formie aktu notarialnego, wyłączającej tę wspólność. Umową w formie aktu notarialnego z 19 lipca 2016 r. małżonkowie dokonali podziału majątku wspólnego, w wyniku którego nieruchomość objęta księgą wieczystą [...] stała się własnością uczestniczki bez obowiązku spłat lub dopłat na rzecz męża. Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 26 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (aktualny jedn. tekst: Dz.U. z 2025 r., poz111, dalej: „o.p.”), podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające ze zobowiązań podatkowych podatki, zaś zgodnie z art. 29 § 1 i 2 tej ustawy, w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność, o której mowa w art. 26, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Skutki prawne ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań podatkowych powstałych przed dniem: 1) zawarcia umowy o ograniczeniu lub wyłączeniu ustawowej wspólności majątkowej; 2) zniesienia wspólności majątkowej prawomocnym orzeczeniem sądu; 3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka; 4) uprawomocnienia się orzeczenia sądu o separacji.

Sąd Okręgowy podniósł dalej, że stosownie do art. 34 o.p., Skarbowi Państwa i jednostce samorządu terytorialnego przysługuje hipoteka na wszystkich nieruchomościach podatnika, płatnika, inkasenta, następcy prawnego lub osób trzecich z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w sposób przewidziany w art. 21 § 1 pkt 2 tego aktu prawnego, a także z tytułu zaległości podatkowych w podatkach stanowiących ich dochód oraz odsetek za zwłokę od tych zaległości, zwana dalej „hipoteką przymusową”. Zgodnie z art. 34 § 3 punkt 2 o.p., przedmiotem hipoteki przymusowej może być nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka, zaś podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości wchodzącej poprzednio w skład majątku wspólnego zobowiązanego i jego małżonka (a zatem przed zawarciem majątkowej umowy małżeńskiej) może stanowić kolejny tytuł wykonawczy wystawiony zgodnie z art. 26ca § 1 pkt 1 ustawy 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (aktualny jedn. tekst: Dz.U. z 2025r, poz..132, dalej: „u.p.e.a.”). Sąd drugiej instancji wskazał, że wpisana hipoteka przymusowa obejmuje podatek dochodowy należny od, prowadzącego działalność gospodarczą, męża uczestniczki A.L. za rok 2015, a zatem za okres, gdy małżonkowie pozostawali jeszcze w ustroju wspólności ustawowej. Zawarcie umowy majątkowej z 6 maja 2016 r. oraz dokonany umową z 19 lipca 2016 r. podział majątku wspólnego, nie stanowiły, w ocenie Sądu drugiej instancji, w świetle przytoczonych wyżej przepisów, przeszkody do wpisu hipoteki przymusowej obciążającej nieruchomość, która przypadła uczestniczce, skoro odpowiada ona, razem z mężem, za zaległe należności podatkowe za rok 2015 całym majątkiem, który byłby wspólny, gdyby nie doszło do jego umownego podziału między małżonków. Sąd Okręgowy wskazał także, że w świetle art. 26 ca § 4 u.p.e.a nie było podstaw do doręczenia M.L., jako małżonce zobowiązanego A.L., kolejnego tytułu wykonawczego, stanowiącego podstawę wpisu kwestionowanej przez nią hipoteki przymusowej.

W skardze kasacyjnej wniesionej od tego postanowienia, uczestniczka M.L. zarzuciła naruszenie art. 626⁹ k.p.c., art. 626⁹ w zw. z 626⁸ k.p.c. oraz art. 626⁸ § 2 i art. 626⁶ § 1 k.p.c. a także art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. Formułując te podstawy, wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Suwałkach do

ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie postanowień Sądów obu instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Ełku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. nie mógł odnieść skutku, albowiem powyższe uregulowania odnoszą się do orzeczeń sądu pierwszej instancji, a te nie są przedmiotem badania przez Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym. Odnosząc się do pozostałych zarzutów skargi, należy w pierwszym rzędzie przypomnieć, że wysoce sformalizowany charakter skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka prawnego przysługującego od prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych drugiej instancji oraz obowiązujący przy jej wniesieniu przymus adwokacko-radcowski, mający zapewnić wysoki poziom merytoryczny oraz należytą staranność w ich sporządzaniu przy uwzględnieniu wymogów konstrukcyjnych i formalnych wskazanych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., nakładają na skarżącego powinność precyzyjnego sformułowania podstaw kasacyjnych wskazanych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ramach każdej z nich, skarżący powinien, w wyodrębnionej tematycznie i typograficznie części skargi, wskazać konkretny przepis (artykuł, ustęp, paragraf aktu prawnego, jego pełną nazwę, datę wydania i miejsce publikacji) oraz sposób jego naruszenia. W przypadku pierwszej podstawy kasacyjnej powinien określić, czy uchybienie polegało na błędnej wykładni czy też na niewłaściwym zastosowaniu prawa materialnego. W przypadku drugiej podstawy kasacyjnej – skarżący jest zobligowany do wykazania, że naruszenie wskazanych przepisów postępowania mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Wymóg precyzji w formułowaniu podstaw skargi kasacyjnej, jest szczególnie istotny w przypadku złożonej budowy przepisu, gdy każdy ustęp dotyczy innej kwestii, wynika z niemożności samodzielnego dokonywania przez Sąd Najwyższy konkretyzacji postawionych przez skarżącego zarzutów oraz niemożności stawiania przez Sąd Najwyższy hipotez co do tego, jakiego aktu prawnego (przepisu) dotyczy podstawa skargi. Prawidłowe uzasadnienie podstaw kasacyjnych polega na rzeczowym przedstawieniu argumentacji prawniczej w celu wykazania ich zasadności.

Przedstawione kwestie mają zasadnicze znaczenie dla rozpoznania skargi, albowiem stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany zakresem zaskarżenia oraz podstawami skargi kasacyjnej. Oznacza to powinność Sądu Najwyższego merytorycznego rozpoznania jedynie tych zarzutów materialnoprawnych i procesowych, które zostały wytknięte przez skarżącego i są dopuszczalne w świetle art. 398³ § 1 i 2 k.p.c. oraz niedopuszczalność poszukiwania lub uwzględnienia z urzędu innych występujących wprawdzie obiektywnie, lecz nie wytkniętych przez skarżącego, uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi.

Z wywodów zawartych w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wynika, że skarżąca neguje, iż odpowiada za zobowiązania podatkowe męża za rok 2015 z nieruchomości, wchodzącej w 2015 r. w skład majątku wspólnego, a po zawarciu umowy majątkowej z 6 maja 2016 r. oraz umowy z 19 lipca 2016 r. o podziale majątku, stanowiącej jej własność, a po drugie twierdzi, że wpis hipoteki przymusowej obciążającej jej nieruchomość, został dokonany niezgodnie z prawem. Uczestniczka nie sformułowała jednak w *petitum* skargi, wyodrębnionych w przedstawiony wyżej sposób i adekwatnych do tych twierdzeń, zarzutów naruszenia, przytoczonych w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego, przepisów prawa, stanowiących podstawę prawną zaskarżonego kasacyjnie rozstrzygnięcia, to jest art. 26, 29 i 34 ordynacji podatkowej oraz art. 26 ca u.p.e.a. Nie wskazała także ewentualnego sposobu (postaci, formy) ich naruszenia przez Sąd Okręgowy oraz wpływu tego naruszenia na wynik sprawy.

Uczestniczka zarzuciła natomiast w *petitum* skargi naruszenie art. 626⁹ k.p.c., art. 626⁹ w zw. z 626⁸ k.p.c. oraz art. 626⁸ § 2 i art. 626⁶ § 1 k.p.c. Pierwszy z tych przepisów stanowi, że sąd wieczystoksięgowy oddala wniosek o wpis, jeżeli brak jest podstaw albo istnieją przeszkody do jego dokonania. Art. 626⁸ k.p.c. reguluje sposób i podstawę dokonywania wpisów oraz zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego, zaś art. 626⁶ § 1 k.p.c. odnosi się do ustalania kolejności wniosków o wpis według momentu ich wpływu do sądu wieczystoksięgowego. Przytoczone przepisy zawierają normy proceduralne, regulujące sposób działania sądu wieczystoksięgowego w postępowaniu wywołanym wnioskiem strony

o dokonanie wpisu o określonej treści na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku, a ich ewentualne naruszenie powinno być powiązane ze wskazaniem przepisów materialnoprawnych lub innych procesowych, którym sąd uchybił przy merytorycznym rozpoznaniu wniosku i jego uwzględnieniu lub oddaleniu, czego skarżąca nie uczyniła. Niemniej jednak zawarte w *petitum* skargi zarzuty nie są uzasadnione, albowiem sąd wieczystoksięgowy prawidłowo przyjął, w oparciu o dokumenty załączone do wniosku o wpis, oraz w oparciu o treść księgi wieczystej, że istnieje podstawa do wpisu hipoteki przymusowej i nie istnieje przeszkoda do jego dokonania. Uwzględnił, że w momencie wpływu wniosku o wpis, treść księgi wieczystej wskazywała, że właścicielką objętej wnioskiem nieruchomości jest wyłącznie M.L., małżonka zobowiązanego z tytułu zaległości podatkowej za rok 2015 A.L., ale trafnie przyjął, że nie stanowiło to przeszkody do ujawnienia hipoteki przymusowej w świetle przywołanych w uzasadnieniu Sądu Okręgowego przepisów ordynacji podatkowej oraz ustawy o postępowaniu o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Podniesiony już wyżej brak zarzutów odnoszących się do tych przepisów uniemożliwił Sądowi Najwyższemu odniesienie się do nich w bliższy sposób, w związku z tym orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 520 § 3 k.p.c.).

Monika Koba

Agnieszka Piotrowska

Marta Romańska

(A.D.)

[a.ł]